

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

"יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם"

קוטע את דברי אביו, ומבשר לו שהכל היה טעות, ולא צריך עוד לעסוק בדברי עסקנות בענין הזה, ובכך ניתק את הטלפון בטענה שהנו ממחר... האבא יושב לו עלוב עד עמקי נשמתו. מתי שהבן היה צריך עדכן אותו, ומתי שהיה צריך ביקש עזרה, ומי שלא צריך, הוא אפילו לא מעדכן שבישרו לו טובות, ואפילו להעריך ולומר תודה על כל העזרה לא טרח...

באמת אם היינו מתבוננים אחר כזו התנהגות, היינו אומרים וקובעים שכזו התנהגות, היא נקראת התנהגות גרועה ביותר, וכך לא מתנהג אדם אנושי! במה דברים אמורים. היו זמנים שפיחדנו מפני הבאות, לא יצאנו אפילו מפתח ביתנו, פן נדבק ונחלה, ואולי אפילו... והתפללנו וזעקנו אל אבינו שבשמים שיעזור לנו בעת הזאת. אבל... שכל זה נגמר, יש לנו לומר "תודה אבא" על כל מה שאתה עושה עמנו ערב ובוקר וצהריים, כמה חסד וטוב אתה גומל עמנו בכל הזמנים "אבא מודה לך מאוד".

וכל זה מרומז בפרשתינו (ט"ז, כ"ח) "ויאמר משה בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי" שכל מה שעשה משה רבינו ע"ה אמר לקרח זה 'לא מלבי' אלא הכל מרבונו של עולם, ובמקום להודות לו, אתה עושה נגד רצונו ית'!?"

ומבואר יפה בספה"ק "קדושת לוי" בפרשתן "יש שהצדיק פועל דבר אף על פי שלא נגזר מלמעלה אף על פי כן הצדיק בתפילתו פועל זאת. ויש שהצדיק ממשיך הפעולה מלמעלה מה שנגזר מלמעלה וכאן חשדו ישראל את משה רבינו ואהרן שהם בצדקתם פעלו זאת בתפילתם. וזהו שאמרו אתם המיתם את עם ה' וזהו שאמר משה רבינו כי לא מלבי, כלומר הדבר הזה מן הקדוש ברוך הוא נגזר ולא אנחנו בתפילתנו".

באחד מהימים בשעות הצהריים דופקים על דלת בעל הבית פקידים מאת המלך, פותח את הדלת, מבקשים ממנו לחתום על קבלת המסמך, לפליאתו הרבה הוא מוכן לחתום, ויוצאים הם לדרך. מתיישב הוא על כסא פותח את המכתב, וחשכו עיניו, על המכתב מתנוססת חותמת בית המשפט, ובתוך המכתב קוראים לו להגיע ביום פלוני בשעה פלונית, לדון ולחקור על העבירה שעשתה כנגד החוק.

תופס את הטלפון מתקשר לאביו, ומבשר לו את הבשורה המרה שקיבל הוא עכשיו, האבא גם לא הבין לאיזה מכשול הבן שלו נכנס שהוא צריך לעמוד מול השופט בבית המשפט. הבן אומר בתחנונים לאביו "אבא אני פוחד" "אני לא יודע מה רוצים ממני, מה חטאתי ומה פשעתי". והאבא מביטה שמרגע זה ואילך הוא ינסה לבדוק בשביל מה הגיע הרעה הזאת.

האבא נכנס מיד לבדיקות. התקשר לעורכי דינים, התקשר ובירר אצל הקרובים למלכות, מה עשה בנו. וכל יום ויום הבן מתקשר לאביו ומזהיר אותו אל שמתקרב יום המשפט, והוא פוחד מאוד, מה אני יה צריך לשבת מאחורי סורג ובריח בבית כלא למשך ימים חודשים או שנים. ושיניו דא לדא נקשן. והאבא מגביר את עבודתו.

לאחר כחודש ימים מקבל הבן שוב מעטפה שעליו מתנוססת בתפארה סמל בית המשפט, אבל פה הגיע לבשר לו טוב שהיתה כאן טעות, והמכתב היה ממוען לאדם אחר בכלל, ומבקשים את סליחתם. והפחד והלחץ ירד, והרגיש כאילו הורידו אבן נגולה מעל ליבו.

אמנם את האבא, הוא לא טרח אפילו לעדכן, ומשום כן המשיך האב בעבודתו. יום אחד מצלצל הטלפון בבית הבן, האבא על הקו, הוא מבשר שלאחר עבודה של ימים ולילות מצאנו איזה אור בקצה המנהרה... הבן מיד

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

שקול ככל ישראל והוא שורש כל ישראל ח"ו לחלוק עליו וזה היה טעות קרח, ע"כ תוכן דה"ק.

ואפשר עוד לבאר את טעות קרח ע"פ דברי הרמב"ם (הלכ' תשובה פ"ה ה"ב) שכל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו או ח"ו רשע כירבעם, אבל קרח חשב שמעלת משרע"ה אינו מצד עבודתו הק' להשי"ת אלא מכח נשמתו שחוצבה ממקום גבוה מאוד והוכנה בשמים לקבל התורה ולעשות האותות והמופתים. ולכך אמר 'כי כל העדה קדושים ובתוכם ה' כלומר כלל ישראל נקראו קדושים ע"י שיש בכ"א החלק אלוקי ממעל ואיך יתכן שיתגשא איש ישראל בזה שנתן לו משמים ולא מכח עצמו, וזהו שאמר 'ומדוע תתנשא על קהל ה', שכונתו לומר מה לכם להתנשאות במעלה זו שקבלתם את התורה"ק הלא דבר זה הוא רק ממתנת הבורא ית"ש ולא מצד עבודתכם. (אמונת משה)

כל מחלוקת קרח ועדתו היה בשקר יסודה

כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, ושאינה לש"ש אין סופה להתקיים, איזה היא מחלוקת שהיא לש"ש, זו מחלוקת הלל ושמואי, ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו (משנה אבות ה', י"ז).

ונבאר המשנה עפ"י דברי הנועם אלימלך (ליקוטי שושנה ד"ה איזה) אשר לכאורה היה לו לומר "מחלוקת קרח ועדתו עם משה", אלא כי קרח היה חולק גם עם עדתו, שהם בעצמם ג"כ היו שונאים זה את זה, כי התאוו כ"א להיות ראש, ומזה מוכח שכל מחלוקתם בשקר יסודה.

"קחו עמכם דברים"

במד"ר (י"ה, א') ויקח קרח (ט"ז, א') אין ויקח אלא משיכות דברים וכו' וכה"א (הושע י"ד, ג') קחו עמכם דברים.

יש אנשים אשר מדברים בלא להשים לב מה הם מוציאים מפייהם, ולא חושבים בכלל מי שם פה לאדם, אשר צריך לדבר בו דברים הנצרכים, ולא ח"ו דברים בטלים. לכן אומר הכתוב 'קחו עמכם דברים' היינו שתקחו עצמכם עם הדברים שאתם מדברים, שלא יהיה דיבור בלא גוף, כגוף בלא נשמה ר"ל.

(ישמח ישראל. ועיי"ש עוד בהרחבה בראשית דבריו של רבינו זי"ע שמביא את הדוגמה מקרח שעשה דברים ולא שם את לבו אליהם)

כלל ישראל נקראים קדושים ע"י שיש להם חלק אלוק ממעל

ויקח קרח בן יצהר וגו'.

איתא בספה"ק 'ישמח ישראל' בשם מרן האדמו"ר הזקן זי"ע שהקשה האיך טעה קרח בגדולת משה רבינו ע"ה הרי ראה בשעת קבלת התורה שאהרן מחיצה לעצמו ומשה מחיצה לעצמו. וביאר ע"פ הגמ' (ב"מ נט.) גבי תנורו של עכנאי ר"א מטרה וחכמים מטמאין שאמרו לו לר"א לא בשמים הוא, והר"ן ביאר שהתורה נמסרה לחכמים וכפי שכל החכמים כן היא לאמיתה של תורה. וזהו שאמר קרח כי עכשיו ההלכה הוא כמשה, משום שאין חולק עליו. משא"כ אם רוב ישראל יחלוקו עליו אזי ע"פ ד"ת אחרי רבים להטות לא יהיה הלכה כמשה, וזהו שתרנגם אונקלוס ויקח קרח ואתפלג קרח משום שנעשה בר פלוגתא של משה. וזה היה טעותו, דמה שכתוב 'אחרי רבים להטות' זה רק אם אנו מסופקים בדעת משרע"ה, משא"כ משה רבינו שהיה

וזהו שפירש רש"י ל"ט"ז, א' ויקח קרח, לקח א"ע לצד אחר להיות נחלק מתוך העדה, ר"ל שבאמת עשה הכל לצורך עצמו בלבד, וזהו שתרנגם אונקלוס ואתפלוג, שיהיה חלק נפרד לגמרי מתוך העדה. וז"פ הגמ' (סנהדרין קי.) אמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר (י"ז, ה') ולא יהיה בקרח ובעדתו, ר"ל מי שמחזיק במחלוקת בדרך פילוג וחילוק, כשכוונתו אינה לשם בירור האמת, רק מחלוקת לשם כבוד וכיו"ב, אזי עובר על לאו ולא יהיה בקרח ועדתו, אבל מחלוקת לש"ש, לשם בירור האמת, במחלוקת הלל ושמאי, זה הוא עצם השלום, בבחי' אמת והשלום אהבו.

ובמדת האמת זוכים לחסד, כמאמר אדמו"ר בעל "ישמח ישראל" ז"ע (פ' נצבים אות ב') חסד ואמת יקדמו פניך (תהילים פ"ט, ט"ו), ר"ל אם ירצה לעורר מדת חסד, אמת יקדמו, יקדים א"ע במדת אמת, וממתיקים בזה מידת הדין לחסד ורחמים, ברמז 'אמת' שעולה בגי' דינא חסד ורחמים'. וזהו הענין במה ששמעו רבב"ח (ב"ב עד. תנחומא קרח יא) בלועי קרח דהווי קאמרי משה אמת ותורתו אמת והן בדאין, כי בזה שמעוררים מדת האמת ממתיקים בדין לחסד ורחמים, ועי"ז יהיה להם תיקון, כדאיאת (תנחומא שם) שלעתיד לבוא הקב"ה עתיד להוציאן, ועליהן אמרה חנה (שמואל א'-ב, ו') ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

(אמרי מנחם)

ווארט

צדיק גזיר והקב"ה מקיים

כי לא מלבי. ויבואר בו הפסוק אתם המיתם את עם כו'. הכלל, יש שהצדיק פועל דבר אע"פ שלא נגזר מלמעלה אעפ"כ צדיק בתפילתו פועל זאת. ויש שהצדיק ממשיך הפעולה מלמעלה מה שנגזר מלמעלה. וכאן חשדו ישראל את משה רבינו ואהרן שהם בצדקתם פעלו זאת בתפילתם. וזהו שאמרו אתם המיתם את עם ה'. וזהו שאמר משה רבינו כי לא מלבי, כלומר הדבר הזה מן הקב"ה נגזר ולא אנחנו בתפילתנו.

(קדושת לוי)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי וגו' (יה, ח). יש לדקדק למה

נסמכה פרשת [מחלוקתו של] קרח למתנות כהונה, ומה מלמדת אותנו התורה בזה. ונראה דבא ללמדנו ולהורות לנו איך הקב"ה אוהב צדיקים, כי לא די שהוא שומר ומציל מידי כל הקמים עליהם שאין ביכולתן להרע להם, רק אדרבה הקב"ה מוסיף להם ע"י זה יותר טובות וברכות ומתנות מן השמים, והשונאים נכנעים תחתיהם. למען ידעו דור אחרון לכל יקל שום אדם את ראשו לקנטר ח"ו על הצדיק שבדורו. בשם אדמו"ר זלה"ה.

ילקוט מנחם להרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ז"ע,
ומצוין בשפתי צדיקים בכת"ק, ד"מ, ח"ו"מ, א"ד בריש הפרשה

עבודת מתנה אתן את כהונתכם והזיר הקרב יומת. יש לפרש בזה בדרך רמז על פי דאיאת בש"ס (ברכות כח:) העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחוננים וזהו (ברכות לד:) אם שגורה תפלתו בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו היינו שלא נשלח דבורים בפיו האיך להתפלל רק הוא עצמו קובע לו תפלה אז יודע אני שהוא מטורף והיינו שאין תפלתו תחוננים והנה מטורף הוא כולל ב' ענינים או החולה רחמנא ליצלן או התפלה היא מעורבת ומטורפת ואינה תפלה זכה, וזהו יש לומר הרמז בפסוק עבודת מתנה אתן את כהונתכם היינו העבודה והתפלה שלכם אני אתן לכם בתורת מתנה שתהיה שגורה בפיהם ולכן והזיר הקרב יומת פירוש לא יוכל להתקרב הסמא"ל שהוא אל זר לא לחולה ולא לתפלה כי תהיה התפלה שגורה ומקובלת אמן והבן.

(דגל מחנה אפרים)

פרשיות קרח חוקת בלק. פעם שאל הרה"ק ר' אברהם שמחה מבארניב זצ"ל בצעירותו את דודו הרה"ק מרוזודוב זצ"ל, מדוע בפרשיות קרח חקת בלק יש בכ"א מהן את האות ק, אבל באחת מהן בתחילה, בשניה באמצע ובשלישית בסוף.

והשיב לו, שהאות ק' מרמז על הקדושה (כמאז"ל שבת קה.) קרח התחיל את מחלוקתו באומרו "כי כל עדה כולם קדושים", ולכן האות ק' בראשית הפרשה. פרשת חוקת מתחילה בענין פרה אדומה המטהרת את הטמאים ומטמאת טהורים, לכן אות ק' היא באמצע, ופרשת בלק מדובר במוזאב, שלבסוף יצאו מהן רות המואביה אמה של מלכות דוד המלך, ולכן האות ק' היא בסופה.

דקדק כ"ק אבי אדמו"ר ז"ע מדוע לא התפלל משרע"ה עליהם (על קרח ועדתו) כי כל התפילות הם רק מצד הכלל כמו שמתפללין גם על חולה בתוך שאר חולי ישראל, וכן כל התפילות, ואמר שהם היו כנגד התכללות הכלל ולכן לא ה' יכולה להועיל תפילת משרע"ה עליהם [והבן]. (שם משמואל, סוכטשוב)

רב לכם בני לוי (ט"ז, ז'). וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו (רש"י). הסביר ה"אמרי חיים" מויזניץ זצ"ל ש"זה היה כל החסרון שלו שהיה פיקח מדי, אלא צריכים ללכת בתמימות".

ויקח קרח (ט"ז, א'). מפרש"י ז"ל: לקח א"ע לצד אחר וכו'. אמר ה"ק מראשנין שמעלת הפקח הוא שמחזיק בשעת מחלוקת עם שני הצדדים ויודע היאך לצאת ידי שניהם, והרמז לזה כי "פקח" עולה שפני פעמים "צד", דהיינו שהפקח מחזיק תמיד בשני הצדדים. וזהו שכתב רש"י ל"ל לקח א"ע לצד אחר וכו', וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, פי' כיון שפקח היה מה ראה לשטות זה ליקח עצמו לצד א', הרי פקח צריך להיות מחזיק בשני הצדדים.

וישלח משה לקרא וגו' בני אליאב ויאמרו לא נעלה. האי 'בני אליאב' האמור כאן הוא לכאורה מיותר. וגם מהו הלשון 'לא נעלה' היה לו לומר לא נלך. אכן יש לומר, דהנה משה רבינו עליו השלום רבן של כל הנביאים היה דורש טוב לעמו וחפץ בטובתם, ולזאת היה מחזר על כל הצדדים בכל האפשרי לבקש איזה עלה ועצה טובה כדי להחזיר לדתן ואבירם למוטב ולתקן את נשמותיהם, וראה והבין שהם רשעים גמורים גדולים ועצומים ואין שום עצה ותבונה להחזירם למוטב, לזה התחכם רבן של כל הנביאים לבוא למקור מחצב נשמותיהם אולי משם יוכל להעלותם ולתקנם. וזהו פרוש הפסוק וישלח משה לקרא לדתן ואבירם בני אליאב, היינו שיקראו אותם בשם 'בני אליאב' אביהם כי אביהם היה צדיק, וגם 'אליאב' הוא 'אלי אב', ואולי ממקור מחצב נשמותיהם יוכל להחזירם ולתקנם ולהעלותם, והם היו רשעים בתכלית הרשעות וכשהבינו זאת אמרו 'לא נעלה', אין רצוננו להיות לנו עליה, והבן. והשם יתברך יזכנו שנהיה מאמינים בו ובהצדיקים ולא נהררה אחריהם, וכן יהי רצון אמן.

וידבר בו בקר וידע ה' בו ואת הקדוש יקריב אליו כו'. פרוש, לא כדבריכם שעל ידיכם באתי למדרגה זו, לא כן הוא, כי אם מחמת שנהגתי עצמי בדרך הזה, שתכף ומיד בקומי בבקר יחדתי שמו הגדול והנורא ביחודים ודבקות. וזהו וידע ה' מלשון וידע את חוה' (בראשית ד, א) שפרושו יחוד, וזהו 'בקר וידע ה' את אשר לו' שיחדתי קודשא בריך הוא ושכינתיה עם העולמות. ואת הקדוש' פרוש הצדיק אחר כך מקדש עצמו במחשבות טהורות, 'הקריב אליו' פרוש שמקרב עצמו להשם יתברך להתפלל לבניו, ואחר כך 'אשר יבחר בו' יקריב אליו רצה לומר מי שהשם יתברך ברוך הוא בוחר בו 'יקריב אליו', הוא מקרב אליו במדרגות קדושות, ולא כדבריכם שאתם אומרים שעל ידכם באתי למדרגה זאת, וקל להבין. (נועם אלימלך)

במדרש ואהרן מה הוא (בנדבר טז, יא). בא וראה חסידותו של אהרן כשנמשח בשמן המשחה נזדעזע שמא מעלתי בו' יצא בת קול מה טוב בו' שבת אחים (תהלים קלג, א) בו' ע"ש. פירוש שבת אחים על משה ואהרן שהיו מתחברין יחד בעולם הזה ובעולם הבא. וזהו גם יחד כמו שהיה למטה כן היה למעלה שבת אחים. וזהו עיקר התכלית ותורת האדם להיות מכיר את מקומו להיות מעשיו למטה מיוחדות אליו גם למעלה בשורש. ומאחר דכתיב (שמות ל, לב) על בשר אדם לא ייסך אם כן כשנמשח אהרן נתלבש בלבוש מלאך ה'. וזהו שכתוב נזדעזע שנתהפך להיות מלאך ה'. ולכן כתיב (במדבר טז, יא) הנועדים על ה' ואהרן מה הוא. ולכן ירא אהרן פן חלקו שלמטה אינו מוכן ומתאחד לחלקו הנשפע עליו מלמעלה בשעת עבודתו בקודש ויצא בת

זכני שנלך בדרכי ישראל לפניך

הנני להביא כאן כמה תובנות שיוצא לנו ממעשי קרח, שמהתובנות הללו אין לנו לקחת הלכה למעשה, אלא הפוך, אנו צריכים לקחת מוסר השכל לעצמינו שלא לעשות כמעשיו, אלא לעשות כמו שמורים ומדריכים אותנו מנהיגי ומאורי הדורות בעלי ספרי המוסר והחסידות ללכת בדרך הישרה והנכונה בדרכי עבודת השי"ת. המאמר הובא בשנה שעברה, והבאנו זאת שוב לחדד הדברים

העין יש בכוונה לראות כל מה שתשיג, וע"י ראיית העינים 'הלב חומד' דהיינו שכל המחשבה שלו עומדת לעשות את מה שראו עיניו, ואם ראה מעשה טוב מחשבתו תעבוד עליו שיעשה הטוב [וכמוכן שהספ"א לא יהיו מוכנים, וזה יהיה לו קשה], אבל אם חלילה העינים רואים משהו רע, אז כל מחשבתו תרצה לעשות את הדבר הזה חלילה וחס [ואז יהיה לו קל, מחמת שהספ"א יהיו בשקט כל להפריע]. כל זה לפי דברי הגמרא בעבודה זרה, שאם שומר על העינים שיראו טוב, כך גם המחשבה תהיה לו טהורה. אבל בפרשת ציצית אנו מוצאים דבר אחר לגמרי. שאם המחשבה של האדם תהיה טהורה, אז כך ג"כ העינים יראו רק את הדברים הטובים. והקשר נפלא יוצא לנו מביין שני הביאורים, שאם שומר על העינים או הלב זוכה להיות בקדושה ובטהרה, אבל אם חלילה פוגם בעינים או פוגם בלב, ולפי דעת השניה אם פוגם במחשבה, בלב, פוגם בעינים. אמנם כל מעשה קרח היה מחשבה לא טהורה, שהרי רצה להתפלג (כמו שראינו בתובנה הראשונה בדלעיל), וכל הזמן חשב איך יקח לעצמו כבוד ושררה, ומתוך זה מה אומר רש"י למה היה פקח, והגיע לכל מה שהגיע? 'עיניו הטעתו' העינים שלו הטעו אותו, וכך גם זה תפס את המחשבה, את הלב. אמנם יש לומר את שתי הדברים ומתוך כך נכנס לשטות זו.

ופה אנו מגיעים לשערי תובנה השניה שיש לנו ללמוד ממעשה קרח. קרח היה אדם חכם ופקח, שכל הזמן חשב בעצת הרעה איך ללחוץ נגד משה רבינו ע"ה, ולחיות כהן גדול, וכמו שמבואר הטייב הדברים בספ"ק "קדושת לוי" ובה דבריו: "ויקח קורח, כי יש צדיק שעובד רק לעשות תענוג להבורא ברוך הוא ואצל זה הצדיק אין חילוק אם הוא עושה תענוג להבורא ברוך הוא או צדיק אחר עושה תענוג להבורא ברוך הוא. אבל מי שרוצה לקבל שכר על עבודתו זה רוצה שהוא בעצמו יעשה תענוג להבורא. וזהו ויקח קורח, שרצה שהוא יקח ולא אחר. וזהו פירש"י שלקח מקח רע לעצמו שבשביל זה חלק על משה ורצה להיות כהן גדול ואם היה עובד רק לעשות תענוג להבורא ברוך הוא בוודאי לא היה חולק שיהיה הוא כהן גדול" ע"כ תורה דיבוריו הק'. ומדבריו אנו למדים שרצה כל הזמן לקחת ולחיות כהן גדול, וכל מחשבתו היה משקיע בשביל אלה הדברים, ופגם במחשבת הלב, ומשום אלה הדברים הגיע לכל מה שאמרת הפרשה ש'עיניו הטעתו'. ללמדנו שיש לנו לשמור בשמנה זהירות הן על העינים שיכולים לראות כל דבר שנקרא בעיניהם, וכן הלב יכול לחמוד כל דבר שנכנס לו במחשבה. ואם נשמור עליהם בוודאי לא נכשל לעולם ועד, ולא נגיע רחוק.

~*~

וכאן אני רוצה להעתיק מתוך דברי אלוקים חיים של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שדיבר בקדשו בשנה שעברה - פרשת שלח בעניין מצות ציצית, וכך יתבאר לנו יותר הדברים שדיברנו לעיל בענין שמירת העינים והלב. והיישר כח למכון "אמרי קודש" על הרשות להשתמש בדברים, תשוואות הן חן להם, ותהא משכרתם שלימה מן השמים. והיה לכם לציצית וראיתם אותם וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם, למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלוקים, (טו, לט-מ). לפי פשוט הכתוב, אחר שצויה השי"ת לזכור כל המצוות ולקיימם, נצטוונו כאן על ענין פצני עצמו, איסור לא תעשה של 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', לא לתור אחר תאוות ומחשבות הלב, ולא להגרר אחר ראיית העין. אכן מסמיכות הדברים בפסוק אחד, נראה שכל זה בא על ידי מצות ציצית בארבע כנפות הבגד, שדוקא מצות ציצית מזכיר את כל תרי"ג מצוות, ומזרז לעשותם, ואף מפרש מלתור אחרי ראות העין והרהור הלב, ומבואר כאן סגולה והבטחה לזכות לכל זה על ידי מצות ציצית, כנודע מה דאיתא בגמ' (מנחות מד.) שארבע כנפות הציצית הצילו מן החטא.

ולכאורה הדבר צריך ביאור, כיצד מסוגל מצות ציצית על ארבע כנפות הבגד להביא לקיום כל מצוות ה', ופברט לפרש מראות העין והרהור הלב, שנפשו של אדם מתאוה להן ומחממתן (מכות גג). וביותר תמוה, שהרי הסגולה איננה רק לצדיקים, אלא אפילו לאנשים כמנונו, שהרי כל איש מישוראל מחויב מצוות ציצית, ומה גם שאמר הכתוב 'אשר אתם זונים אחריהם', וביאר הר"ק הרב זצלה"ה ז"ע בספ"ק תניא (פרק כז) שאין הכתוב מדבר מצדיקים לקראם 'זונים' ח"ו, אלא בבינונים, כמבואר דרכו בקודש שם בארוכה, ולפי דבריו מדבר הכתוב מאנשים שטבועים בתאוות היצר הרע, ואעפ"כ מסוגלים להתרומם מזה ולהתגבר, ומצות ציצית היא עצה וסגולה לזה, ויש להבין כיצד מביאים הציצית לכל זה. ואפשר לומר על פי דברי כ"ק מרן אדמו"ר זצלה"ה ז"ע בספ"ק אמרי מנחם (פר' זו אות כ) 'וראיתם אותם' היינו את השי"ת, שעי" מצות ציצית תראו אותו ית', כי הציצית הוא סימן עבודתו, וע"י ההסתכלות בו הננו מכירים שאנו עובדים לה', כדברי הגמרא (מנחות מג:): שחז"ט הלכן שבציצית נמשלו למלך בשר ודם שאמר לעבדו הבא לי חותם של טיט, ופירשו שם התוספות (ד"ה חותם) שכן עושים לעבדים חותם של טיט, כדאיתא במסכת שבת (נז:): כבלא דעבדא, ופי' רש"י ז"ל חותם שעושין לעבד בכסותו, לסימן הוכחה שהוא עבד, והציצית מעיד על ישראל שהם עבדי הקב"ה, וביאר באור החיים הקדוש (טו, לט) שכשביטו בסימן עבודתו, יתנו לב שאינם בני חורין, לעשות כחפצם במלבושם כדיבורם ובכל מעשיהם, שעבד שאימת רבו עליו, ולעמוד בשעה שהאדון מצוה לעמוד, ולעשות כל מלאכות אשר ציוה ה' לעשות.

ובזה יובן כיצד מסוגל מצות ציצית להביא לזכירת תרי"ג מצוות וקיומם ושלא נתור

ויקח קרח", באונקלוס פירש "ואתפליג קרח", וברש"י ביאר על זה הדרך, "לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכוונה, וזהו שתרגם אונקלוס ואתפליג, נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת וכן מה יקח לבך (איוב טו, יב), לוקח אותך להפליגך משאר בני אדם". כל מחשבת ומעשה קרח וכן כל עתו, היה להתפלג מתוך עם בני ישראל, וכל מגמתם היה להחזיק במידת המחלוקת להיות הפוך משאר בני אדם' דהיינו כל מה שהיו עושים כולם, היו הם - קרח וכל עדתו, עושים כמו שדעתם אומרת להם על מנת להחזיק במחלוקת.

וכן הוא בדבריו הק' של בעל ה"נועם אלימלך" ז"ע בלשונו קדשו. "כי בריאת אדם ונשמתו חצובה מתחת כסא הכבוד, לזה צריך להיות עיקר דירתו בעולמות עליונים וליתן השפעות מעולם התחתון עד אין סוף ברוך הוא, וכשאדם עובר עבירה ח"ו, אז הוא מפריד עצמו מהעולמות עליונים ואין להם בו שייכות כלל, ונשאר גופו ונשמתו בעולם השפל הזה. וזה תרגמו "ואתפליג", פירוש שהפריד עצמו מעולמות, וזהו "אודה ה' שערי ציון כו'", כי העולמות הם שערים לאדם שיחזור דרך שם למקום חוצבו, ולהשכיח נשמתו תחת כסא הכבוד, וזהו "אודה ה' שערי ציון" הם השערים המצויינין בהלכה, והם העולמות שנותן בהם השפעה וחיות, ואימתי הוא אודה אותם? "מכל משכנות יעקב" פירוש כשישראל שוכנים תחת כסא הכבוד". והוא מחמת שהפריד את עצמו מן הכלל, הפריד את עצמו מן העולמות העליונים, מכאן רואים עד כמה חמור הענין של להתפלג מתוך הקהל.

ומה קרה בסוף, ירדו חיים שאולה, ירדו אל מעמקי הבור, כשאו באותם רגעים מרטיטים, שהבינו שכל מעשי ידם הרעות לחלוק על דברי משה רבינו ע"ה, לא היה בהם אפילו קצה של אמת, וכל עניינים היה להחזיק במחלוקת. וכשכבר היה מאוחר, או אז ידעו לומר בקול רעש גדול את האמת, כשהם מכריזים כולם פה אחד "משה אמת ותורתו אמת". וכך ירדו אל הבור, נסגר הבור, ועד כדי כך שמוספר בחז"ל שהיה א' שהיה שומע בכל שנה בהגיע קריאת הפרשה, איך שזועקים מתוך האדמה "משה אמת ותורתו אמת".

אמור מעתה שמתחילה קרח וכל עדתו היה במחשבה שיש להתפלג מתוך בני ישראל, ולעורר על כל מעשי משה רבינו ע"ה גואלם, ולבסוף שירדו אל תוך מעמקי הבור, אז ראו כולם שהכל היה בשקר יסודה, וגם הם מודו ש'משה אמת ותורתו אמת', שכל מה שהוא מנהיג בני ישראל, כל מה שהוא דובר זה א-מת, הכל הם אמת, ויצייב ונכון וקיים וישר ונאמן וחביב עליהם, אמנם דברינו שהם אמרו כן, וקיבלו חרטה בליבם על כל הנעשה, אז את הנעשה אין להשיב, והיו בדרכם אל הבור.

פה נשאלת קושיא עצומה. כל המפרשים כותבים את הלשון על פרשה זו ש"פרשה זו יפה נדרשת", הוי אומר שעל פרשה זו מצאו הדרשנים יפה לדרוש לפני הקהל, לכאורה למה בדין פרשה זו שכל כולה מחלוקת "יפה נדרשת"? אלא לפי דברינו מתבאר יפה למה יפה נדרשת, ללמד שכל החולק על צדיקי ומנהיגי הדור, סופי יהיה רע ומר, ולכן "פרשה זו" שצריך לדרוש לפני הקהל את כל מעשה הפרשה, שייבנה ויכניסו לראשם ש'מתחילה' אסור להחזיק בשום פנים ואופן במחלוקת, ויש לברוח מכאלה דברים כמו שבורחים מאש שבווער ושוורף כל אחד שנקרא בדרכו.

וכך הגענו לתובנה הראשונה שיש לנו ללמוד מפרשה זו, שאין לנו להחזיק אפילו בקצה של מחלוקת, ואם ח"ו מחזיקים מזה, לא יוצאים מזה כ"כ מהר, ושקבלים את התוצאות על החזקה במחלוקת, כבר מאוחר, אז נא נקדים את המאוחר! ונרבה רק באהבת רעים אחד לשני.

~*~

בהמשך המקרא כתוב "רב לכם בני לוי" מפרש רש"י "וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר, בשבילי אני נמלט, וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים ברוח הקודש, שנאמר כל אלה בנים לחימן (דברי הימים-א כה, ה), אמר, אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום, לכך נשתתף לבוא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכולם אובדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש, טעה ותלה בעצמו, ולא ראה יפה לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה. (תנחומא ה). רב לכם. דבר גדול נטלתם בעצמכם לחלוק על הקב"ה. ובכתוב לאחר מכן מפרש"י "ויאמר משה אל קרח שמענו נא בני לוי - התחיל לדבר עמו דברים רכים.

יש להתבונן "וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זו" לחלוק על משה רבינו ע"ה, עונה רש"י "עיניו הטעתו", למה בדין העינים הטעו אותם? הרי יודעים אנו שכל הזמן השקיע במחשבתו הרעות איך לדבר נגד משה רבינו ע"ה, וכמו שמבואר בספ"ק "ישמח ישראל" שכל מחלוקת קרח וכל עדתו היה נגד משה רבינו ע"ה, ולא לחלוק על א' מדבריו, ובשביל כך הקים סנהדרין של 250 איש, אז אי"ב היה צריך רש"י לומר ש'מחשבתו הטעתו'?

מתוך דברי הגמרא (בעבודה זרה כ"ה ע"ב) נראה שהשיריים של העינים תלוו בלב, אבל התוס' בא בהבנה אחרת לגמרי ש'ראיית העיין תלוו בהבנת הלב', ומתוך דבריו נראים הדברים שיש משהו פנימי ורוחני שמקשר בין העינים והלב. אמנם בפרשת ציצית אנו מוצאים שכתוב "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", וראינו ש"עין רואה והלב חומד" אז אי"ב מה גורר את מה?

אחר מחשבת הלב וראות העין, כי מאחר שענין מצות ציצית היא כמו חותם שעושים לעבד בכסותו, לדעת ולהכיר בהכרה ברורה שאנו עבדי המלך, בבחינת אנא עבדא דקוב"ה (זוה"ק ח"ב רנ), הנה ההכרה הזאת היא הראשון במעלה והמחייב ביותר, שנדרש מאתנו קבלת עול בתמידות, לזכור שאנו מחויבים לעשות רצון השי"ת, ולא לשכוח את המוטל עלינו מאת המלך, וכאשר מקיימים מצות ציצית ותוכנה בהכרה ברורה זו, באים לקיים תרי"ג מצוות, ואין נגזרים אחר מחשבת הלב וראות העין ח"ו. ע"כ דבריו הק'.

ומתוך דברי קדשו של רבינו שליט"א יוצא לנו נקודה חשובה, והוא, שע"י שנקיים מצות ציצית בפרט, וכל תרי"ג מצוות בכלל, נזכה בעזרתו ית' לא להיגרר לחילה אחר

מחשבות הלב או ראיות אסורות בעינים. ובהמשך דבריו מביא שאדם לובש ציצית, מלבד שמקיים מצות ציצית בכל רגע, אלא גם מקדש שם שמים ברבים. עד כמה כח לבישת הציצית בכל רגע של היום.

תפילותינו לפני בורא כל עולמים שנוכל לעבוד את בוראינו ויוצרנו מתוך אמת ואמונה, ולשמור על כל אברינו וגידינו טהורים, ושח"ו לא נפשע בהם, ונעשה בהם רק את רצונו יתברך ויתעלה, ונדבוק בספרי המוסר והחסידות וללכת בדרכם ובנתיבתם בדרך העולה בית קל, וכבר נזכה לאיש האמת שיבוא אליהו לכושרינו בביאת גוא"צ בקרוב ובימינו ומלכינו בראשינו, אמן וכן יהי רצון

מעשי צדיקים

מעשה בקורה של קראקו

לשלמה יש טענות, הרי הן כלפי שמיא, כביכול, ולא כלפי הרב אשר ממלא את תפקידו ותו לא. בתשובה לכך אמר הנסיד, כי בחיותו זד לעניינים התיים בכלל ולדנינים היהודיים בפרט, הוא ביקש מהבישוף להטריח את עצמו ולבוא לכאן ולחווה דעתו בנושא הענין.

הבישוף שהיה שונא ישראל מושבע, קפץ על ההזדמנות שניתנה לו להשחרר את פני היהודים, הוא נקט כאן עמדה אוהדת ל"אדם החביב" זיגמונד, ניהל ויכוח קולני עם הרב, העליב אותו ואת הדת היהודית, ולבסוף פסק כי הרב יכול וחיוב לערוך טכס נישואין לכהן עם הגרופה. הנסיד ששבע נחת מה"פסק" של הבישוף, הודיע כי מצידו הענין נגמר. הוא ציוה על הרב להעמיד חופה לשלמה - זיגמונד. בקול שקט והחלטי השיב הרב לנסיד כי הוא היה מבצע את הפקודה בחפץ לב, אולם אין הוא יכול לעשות זאת, לאחר שהוא סר למשמעתו של כוח עליון יותר, הוא ממלא את הוראותיו של הקב"ה ובשום פנים ואופן לא אוכל למלא הוראה זו הנוגדת את הצו האלוהי ולהעמיד את החופה - אמר הרב. דבריו אלה של הרב עוררו אצל הנסיד כעס גדול. "נראה דברי מי יתקיימו" אמר בקול מאיים, והרב הלך לביתו כשחששות כבדים מעיקים על מנוחת נפשו.

כעבור מספר ימים הגיעה לבית הרב פלוגה של חיילים, והמפקד שלהם הודיע לרב כי בפקודת הנסיד עליו להופיע במרכז העיר ולערוך שם את טכס נישואיהם של שלמה והגרופה. והוסיף כי כל בני קראקו יהיו נוכחים בטקס לפי רצון הנסיד. כאשר הרב הגיע למקום המיועד מצא שם קהל גדול של יהודים ושל לא יהודים שבאו לחווה בטכס ורצו לראות אם יתגעגוע הרב אל שם. בתוך עמדו החתן והכלה לכושיס הדר ועל פניהם שבעות רצון על כי הצליחו להכריח את הרב למלא את מבוקשם.

הרב שוב ניסה לדבר אל ליבם של החתן והכלה שיוותרו על הנישואין האסורים לפי הדין, הוא הודיע להם כי אין בדעתו לערוך את החופה, והנסיד יכול לעשות עמו מה שהוא רוצה. הדברים של הרב היו לריק, החתן והכלה וכן המחונתים השיבו לו דברי גידופין וחרוזהו לערוך את הטכס ללא שהיות.

ברגע זה כאשר נראה היה כי כלו כל הקיצין, הרים הרב הישיש את עיניו השמימה ושפתיו לחשו תפילה חרישית, אותה תפילה שהתפלל בזמנו אליהו הנביא על הרב הכרמל: ה' אלקי אברהם יצחק וישראל, קדש את שמך ברבים ויוודע כי אתה אלקים בישראל, וכי יש מנהיג לבירה, ענני ה' ענני וידעו העם הזה כי ה' הוא האלקים וכדבריו עשיתי את הדברים האלה. אך סיים הרב את תפילתו והאדמה פצתה את פיה ובלעלה את החתן והכלה, הכל אירע כהרף עין לתדהמת כל הנוכחים. פחד מוות נפל על באי החתונה שנפוצו לכל עבר, קולות הצעקה שלהם

נשמעו למרחקים. הרב נותר במקום יחידי כשמלוויו החיילים עדיין עומדים לידי כמאובנים, האדמה שפתחה את פיה ובלעה את הזוג שוב סגרה את פיה, ולא ניכר כי מאורע מזעזע נתחולל כאן מספר דקות קודם לכן. החיילים שהתאושו ובינתים תקעו את חרבים סביב המקום והלכו לספר לנסיד כדי לספר לו מה קרה.

הידיעה המרעישה השאירה רושם עמוק על הנסיד, הוא נדהם בהיווכחו לדעת כי הרב הוא איש קדוש והוא שולט על כוחות על טבעיים, היה רוצה לבקש סליחה מהרבי הישיש, אולם כיצד יעשה זאת. הנסיד החליט לשאול בעצת הבישוף, והוא שלח אליו שליח הבייתה, אולם הלך חזר כשבפיו בשורה מזורה: כששמע הבישוף את השמועה הוא פשוט יצא מדעתו והחל דופק את ראשו בקיר, עד שהיו חיילים לסגור אותו בחדרון קטן. כששמעו כי הבישוף שלו השתגע, אחזה אימה בנסיד ה"גיבור", ולא איבד זמן ומיד נסע לביתו של הרב כדי לבקש ממנו סליחה ומחילה, הרב אמר לו כי אישית הוא לא נפגע ולא נעלב ממנו, ומה שהוא פגע באמונה היהודית אין זו אשמתו אלא אשמת החינוד שהוא קיבל ואשמת מחובניו שהרגילו אותו לזלזול ברגשות אחרים. הרב סירב בתוקף לקבל מהנסיד פיצוי חומרי כלשהו, דבר אחד ביקש מהנסיד: היות וברחבת השוק יש עכשיו קבר של שני אנשים, והיות ולכהנים אסור לעבור במקום שיש שם קבר, הוא ביקש שהנסיד יתן הוראה לגדוד את המקום בחומת לבנים מסביב. הנסיד הבטיח זאת ומיד פקד לגדר את המקום בחומה.

לפני למעלה משש מאות שנים נתקבל בקראקו רב חדש אשר היה גאון גדול ותלמיד חכם מופלג, שמו היה רבי יצחק והוא הגיע מגרמניה, שם כיהן ברבנות באחת הערים הגדולות, אחרי שכל היהודים גורשו משם, ולאחר שעמדו על טיבו, בחרו בו יהודי קראקו לשבת על כס הרבנות בעירם. בקראקו של הימים ההם שלט נסיד פולני, לנסיד זה היה מנהל עסקים יהודי שאף הוא היה מוצאן מגרמניה, אולם הוא היה מרוחק לחלוטין מן היהדות, עד כי נהג לקרוא לעצמו "זיגמונד" במקום שמו היהודי "שלמה". שלמה זה ביקש להתחתן עם אישה יהודיה גרושה, והאישה רצתה שדוקא הרב החדש של קראקו יסדר לה חופה וקידושין. אולם כאן נתגלה מכשול בלתי צפוי, מאחר ושלמה היה כהן, הרי שלפי דין תורה אסור היה לו לשאת אישה גרושה, ולכן הודיע להם הרב כי לפי הדין אין כהן רשאי לשאת גרושה ולכן הוא לא יכול לערוך להם חופה וקידושין. שלמה זה היה בעל השפעה בעירו, הוא לא קורץ מחומר ותרני ולא היה קל לשכנעו, העובדה ש"מהונתו" מונעת ממנו מלשאת את הגרושה לאישה, לא נראתה בעיניו כלל, הוא היה רחוק מיהדות, לא קיים את חוקי התורה ולא שמר מצוותיה. "מה לי אפוא לאיסורים מסוג זה? התערעם, הוא לא היה מסוגל להבין מדוע מסרב הרב לערוך לו קידושין אם האישה רוצה כל כך, הוא הודיע לרב כי הוא מוכן לוותר על הכהונה והוסיף: אם הרב לא יערוך לי את החתונה כאן, אסע לעיר אחרת ושם יעמידו לי חופה בלי כל בעיות.

הרב ניסה להסביר לו כי לא יעשה כן בישראל, מתפקידו כרב למנוע ממנו מלעבור עבירה כזו, אם יהודי אינו שומר ת כל תרי"ג המצוות, הרי שאין פרשו הדבר שהוא יכול לעשות כבר ככל העולה על רוחו - הסביר לו הרב. והוסיף ואמר לו כי אם יהודי נולד כבנו של כהן, הרי שזה יחוס גדול וכבוד רב, ואין כל אפשרות "להתפטר" סתם ככה מכהונה זו. התורה הקדושה הטילה על הכהן חובות מיוחדים והוא יתחן בסגולות ובקדושה מיוחדת. לפי זה אין כל אפשרות עפ"י דין שכהן יתחתן עם גרושה. והרב הוסיף ואמר שאם יתעקש ובכל זאת יתחתן עמו, הרי שלא תצמח כל טובה לא לו ולא לה. חשוב נא היטב שלמה אמר הרב, ותוציא לך ענין זה מהראש, יתר על כן כבר הגיע הזמן שתעזוב את דרכך ותתחיל להיות שומר תורה ומצוות, הרי שערי תשובה לעולם אינם ננעלים.

שלמה אטם אזניו משמוע לדברי הכיבושין של הרב. בראות הרב כי לא יעלה בידו להניא אותו מלבצע את מחשבתו הרעה, הזמין את קרובי הגרושה וניסה להשפיע עליהם שהם ישפיעו על האישה שתבטל את ענין הנישואין עם הכהן. קרובי האישה שהיו סוחרים אמידים שקיוו לקשור קשרים טובים עם שלמה ולהיבנות בדרך זו בעסקיהם, לא היו מעוניינים לבטל את השידוך, אלא להיפך, הם קיוו שהוא כן יצא אל הפועל ועל ידי כך יוכלו לבוא בקשרי מסחר עם שלמה והנסיד. הם טענו כי הרב מחמיר מידי ומערים קשיים ללא צורך. הרב הזהיר אותם ואמר כי הוא יכריז על הענין בשבת מעל הדוכן בבית הכנסת, ואם זה לא יעזור יהיה מוכרח להכריז חרם על כל מי שייסיע להם להתחתן.

הרוחות געשו ורעשו והקדושה המקומית התפלגה לשני חלקים, רוב היהודים צידדו בעמדת הרב, אולם היו גם כאלה, ובעיקר הקרובים העשירים וכל מיני טיפוסים שרצו ליהנות מהעסקה שטענו כי הרב מחמיר מידי. בינתיים התהלך שלמה אפוף כעס, הוא סיפר לנסיד כי הרב מפריע לו להתחתן בגלל "דבר פעוט" חסר חשיבות. הנסיד הרגיע אותו באומרו כי אל לו להתרגז, הוא כבר יראה לסדר את הענין על הצד הטוב ביותר. הנסיד שלח לקרוא לרב וכן שלח לקרוא גם את הבישוף הנוצרי, כשהגיעו השניים, שאל הנסיד את הרב מדוע הוא מסרב לחתן את שלמה והגרושה? הרב חזר על טענותיו, אותן השמיע כבר קודם לכן באוזני שלמה. והוסיף ואמר: כי הוא בתור רב, אינו מוסמך לשנות דבר מההלכה הפסוקה, ואם

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

עלון זה נתרם

לע"נ

מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ הרה"ח רבי יוסף אלימלך בן הרה"ח רבי חיים אליעזר ז"ל נלב"ע י"א אלול תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ הרה"ח ר' יצחק בן הרה"ח ר' משה אריה ז"ל נלב"ע בשבועות תשע"ד ת. נ. צ. ב. ה.

הודעה משמחת
ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלון אשרי האישי"
או במספר טלפון ("קהילות"):
073-275-7000, ולהקיש קוד 8915
אין ניתן להגות הפולג אלא פנימה לתיאור האגף לתרומה
סניף האשדוד

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פינגנבוים הי"ו,
או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן -540321 ע"ש ישראל בנימין פינגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.